

Wstęp/Introduction

37 EDUKACJA
ELEMENTARNA

EETP 37(2015)3, ISSN 1896-2327

Oddajemy do Państwa rąk kolejny numer czasopisma „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce”. Na jego łamach staramy się podejmować szeroko pojętą problematykę dotyczącą wczesnej edukacji dziecka. W dobie gorących dyskusji nad kształtem współczesnego polskiego systemu kształcenia i wprowadzanych reform oświatowych niezbędne staje się wielostronne i wieloaspektowe spojrzenie na zmiany zachodzące w procesie edukacji. Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna stanowi konstytutywny etap edukacyjny, mający bardzo duży wpływ na dalszą przyszłość jednostki. Sposób, w jaki jest prowadzona, będzie miał ogromne znaczenie na postawy uczniów wobec szkoły, ich pozytywne nastawienie i wewnętrzną motywację do samodzielnego podejmowania aktywności poznawczych w toku całego życia. Wspieranie uczenia się poprzez kształtowanie postaw aktywnych i twórczych ułatwia indywidualny rozwój dziecka, stanowi bazę do kształcenia ustawicznego i jednocześnie przygotowuje uczniów do podjęcia nauki na dalszych etapach edukacji szkolnej.

Tematem przewodnim niniejszego tomu uczyniliśmy zagadnienia związane z metodycznymi aspektami realizowania koncepcji kształcenia zintegrowanego w przedszkolu i klasach I–III. Zamieszczone teksty uka-

zują różnorodność wykorzystywanych w praktyce edukacyjnej metod oraz form nauczania i uczenia się. Obszernie opisują stosowane przez nauczycieli w pracy dydaktyczno-wychowawczej rozwiązania metodyczne i przedstawiają tkwiący w nich potencjał.

Wśród prezentowanych propozycji można wyróżnić trzy interesujące obszary tematyczne. Główny nurt koncentruje się na problemach i nowych rozwiązaniach teoretyczno-praktycznych w edukacji wczesnoszkolnej, zastosowaniu metod aktywizujących, szczególnie metody projektów i metod praktycznych. Kolejny wątek nawiązuje do dyskusji trwającej już od jakiegoś czasu na łamach naszego czasopisma, dotyczącej różnorodnych konsekwencji wprowadzania sześciolatek do szkół. Następna grupa tekstów podejmuje problematykę związaną z potrzebą edukacji technicznej, wdrażaniem dzieci już od najmłodszych lat do uczestnictwa w dynamicznie rozwijającym się świecie współczesnych technologii.

Dział pierwszy „Artykuły i Rozprawy” otwierają refleksje pedagogiczne A. Tatary, która zastanawia się nad poszukiwaniem najlepszych rozwiązań metodycznych w edukacji wczesnoszkolnej, odwołując się do holistycznego modelu kształcenia. Autorka twierdzi, że dydaktyka powinna uwzględniać idee konstruktywizmu, który traktuje naukę jako indywidualny proces budowania swoistej wiedzy, wskazując na rolę uczących się jednostek. Inspirującym fragmentem artykułu jest zaprezentowanie koncepcji neurodydaktycznej (nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi), statusu i zasad pracy klas łączonych w szkołach oraz aspektów dotyczących nauczycieli jako twórczych i refleksyjnych praktyków. Istotną rolę w edukacji wczesnoszkolnej odgrywają metody aktywizujące. Teoretyczne podstawy w tym zakresie przybliży tekst K. Dmítruk-Sierocińskiej. Pisząc o znaczeniu aktywności i metod aktywizujących w edukacji zintegrowanej autorka podkreśla konieczność odejścia od traktowania małego dziecka jako biernego odbiorcy i zaleca postrzeganie go jako autonomicznego i krytycznie myślącego podmiotu. Zwraca uwagę na potrzebę obustronnego zaangażowania ucznia i nauczyciela. Zadaniem nauczyciela już na etapie edukacji przedszkolnej staje się stworzenie odpowiednich warunków do tego, aby uczeń mógł samodzielnie poznawać otaczający go świat i z własnej inicjatywy podejmował naukę. Opis metody *storyline* oraz szerokie możliwości jej zastosowań w kontekście działań wychowawczych odnajdziemy w opracowaniu L. Smółki. Artykuł pt. „Metoda *storyline* w procesie wychowywania dzieci do tolerancji” zawiera ciekawe propozycje i scenariusze zajęć. Wpisują się one w nurt podejścia konstruktywistycznego do procesu kształcenia, wymagają od ucznia postawy aktywnego badacza wobec otaczającego go świata i jednocześnie konstruktora indywidualnej wiedzy. Współcześni nauczyciele bardzo wysoko oce-

nią przydatność metody projektów, mającej uniwersalny i wieloaspektowy charakter. Jako przykład może posłużyć interesujący sposób realizacji idei integracji w klasach I–III za pomocą metody projektów, który zaprezentowała kolejna autorka, M. Szczotka. Podkreśla ona, iż główna wartość tej metody pracy z dziećmi polega na wdrażaniu uczniów do podejmowania samodzielnego działania, nabywania umiejętności organizacji własnej pracy oraz wykorzystywania dotychczasowych doświadczeń w procesie uczenia się. Dzieci pracując metodą projektów, kształtują swoje kompetencje komunikacyjne, uczą się negocjować i podejmować decyzje, radzić sobie w sytuacjach problemowych, przygotowując się tym samym do aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Na uwagę czytelnika zasługuje tekst M. Suświłło pt. „Edukacja (przed)szkolna sześciolatków (refleksje o wprowadzaniu reformy przez MEN)”. Stanowi on bardzo wartościowy głos w toczącej się ogólnospołecznej dyskusji. Autorka prezentuje swoje poglądy, prowadzi polemikę z opiniami promującymi posyłanie 6-latków do szkoły, wskazując na ogromnie ważną rolę wychowania przedszkolnego.

Zagadnienia związane z wprowadzaniem dzieci w nową kulturę techniczną omawia w swoim artykule M. Skiba. Wskazuje na potrzebę innowacji w obszarze edukacji technicznej realizowanej w ramach kształcenia zintegrowanego. Jego zdaniem kształcenie ogólnotechniczne w polskich szkołach ma charakter zbyt powierzchowny. Ze względu na szybki rozwój nowych technologii pojawia się potrzeba ciągłego uaktualniania celów i treści kształcenia oraz dostosowania do nich metod nauczania. Do problemów edukacji w zakresie techniki nawiązuje także artykuł M. Kożuchowej. Szeroko omówiono w nim zmiany zachodzące w programach nauczania techniki w słowackich szkołach podstawowych w kontekście przeprowadzanych reform oraz zaprezentowano przykładowe aktywności i metody pracy z dziećmi.

Znaczenie metod opartych na praktycznej działalności uczniów podczas zajęć plastycznych w klasach I–III ukazała E. Piwowarska, otwierając drugi dział kwartalnika „Raporty z badań”. Autorka wymienia i opisuje czynniki wpływające na proces aktywizowania uczniów w twórczości plastycznej. Na podstawie wyników własnych badań omawia stopień aktywności plastycznej uczniów w kontekście wykorzystania metod nauczania bazujących na działaniach praktycznych. Ogólny przegląd aktualnego poziomu wykorzystania metod aktywizujących przez nauczycieli przedszkoli i klas I–III prezentuje opracowanie U. Ordon. Stanowi ono podsumowanie wyników badań sondażowych przeprowadzonych wśród nauczycieli w trzech województwach: śląskim, podkarpackim i łódzkim. Zdaniem respondentów metody aktywizujące stanowią ważny czynnik

wspomagający skuteczność działań dydaktycznych oraz sposób uatrakcyjnienia zajęć szkolnych. Przykład wprowadzania do praktyki edukacyjnej zasady *uczyć-bawiąc* i *bawiąc-uczyć* ukazała w swoim tekście Magdalena Sabina Zrałek. Na podstawie doświadczeń z projektu edukacyjnego *Teatr*, realizowanego w grupie pięciolatek, przedstawiła możliwości wyzwalania u dzieci przedszkolnych aktywności i ekspresji twórczej. Wyniki przeprowadzonych przez autorkę badań sondażowych potwierdzają pozytywne rezultaty pracy dydaktycznej uzyskane za pomocą metody projektów.

Mam nadzieję, że prezentowane w obecnym numerze treści spotkają się z Państwa zainteresowaniem. W imieniu redakcji serdecznie zapraszam do lektury naszego czasopisma.

Irena Pulak – redaktor tematyczny numeru

Zapraszamy także do publikowania na łamach naszego czasopisma tekstów naukowych, raportów z badań, recenzji najnowszych pozycji wydawniczych oraz sprawozdań z konferencji.

Informujemy również, że kwartalnik „Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce” w roku 2013 znalazł się w wykazie ministerialnym czasopism punktowanych na liście B, uzyskując 4 punkty. Obecnie czasopismo zarejestrowane jest w trzech bazach naukowych: CEJSH, BazHum i Index Copernicus. Od roku 2014 artykułom recenzowanym przypisany jest numer DOI z prefixem: 10.14632.

Wszystkie informacje o naszym czasopiśmie znajdują się na nowej stronie internetowej <http://eetp.ignatianum.edu.pl>

Zapraszamy wszystkich do współpracy.

Jolanta Karbowniczek – redaktor naczelny

Martyna Szczotka – zastępca redaktora naczelnego